

NOVI CRKVENI POKRETI U POSLANJU CRKVE

Zbilja novih crkvenih pokreta i njihova životnost, očitovana u mnogostrukosti Božjih darova, ocrtavaju lice Crkve zadnjih desetljeća. Pokreti, rođeni iz krila Crkve i izrasli iz njezina poslanja, ne pospješuju samo aktivnost Crkve i njezinu mnogoliku svjedočansku prisutnost u svijetu. Crkveni pokreti na sve jasniji način govore o samoj Crkvi. Otkrivaju njezino lice i predstavljaju je kao mjesto zajedništva, kao zajednicu u kojoj se živi evanđeosko poslanje. Zbilja pokretâ stoga sve jasnije pokazuje da se među kršćanima o Crkvi ne može govoriti u trećemu nego uvijek u prvome licu (kard. A. Scola), što pak iziskuje trajno srastanje svih udova s Tijelom i sve bistriju samosvijest da snaga svim udovima dolazi iz istoga Tijela. Iskustvo pokreta vodi pojedince i skupine u novo iskustvo Crkve, u novo zajedništvo koje produbljuje crkvenost vjere i evanđeoskoga poslanja.

Postavljajući u ovaj suodnos Crkvu i suvremene crkvene pokrete postaje jasnijim da pokrete nije moguće razumjeti ako ih se promatra samo kao »buđenja« koja nastaju negdje na rubu crkvenoga života, na rubu života vjere, među onima koji još uvijek tragaju za vjerom, ili pak među onima koji žive u otklonu od kršćanske zajednice kojoj su nekoć pripadali. Pokreti, naime, izrastaju *iz središta života Crkve*, iz Duha koji nam je dan (Rim 5,5), a na površinu izbijaju najprije ondje gdje je vjera »najplića« i gdje je podložna i najmanjim gibanjima i utjecajima. To izbijanje Božje životvorne snage stvara na površini, tj. na obzorju vjere i crkvenosti, val koji zahvaća i pokreće ljude koji još nemaju snažno iskustvo Boga i zajedništva vjere. No, taj val svojim gibanjem dopire i do središta, do 'čvrstih' crkvenih zajednica, do njezinih institucija, pa ponekad nastaje bojazan da će to gibanje koje dolazi 'izvana' ili iz 'periferije' vjere i crkvenosti ugroziti redovitost i 'stabilnost' života u zajednicama.

Nesporazumi koji se zamjećuju u tom susretanju pokretâ i zajednicâ izražavaju, čini se, iz dvostrukoga uzroka: iz nespremnosti zajednica za korjenitu i potrebnu obnovu vjere i crkvenosti, ali i iz 'plitko' utemeljene sigurnosti pokreta da će lagano i bez otpora izmijeniti lice Crkve i stvoriti »idealnu« zajednicu kršćana. Ono što se u 'tradicionalnim' kršćanskim zajednicama, na primjer

župnim, naziva nepokretnošću i beživotnošću zapravo je ukorijenjenost u dubinu, u dubinu (povijesti, tradicije i strukturâ) iz koje teško prodire izvorska svježina i gibanje. Ono pak što se u crkvenim pokretima naziva životnošću i pokretljivošću, počesto je efekt tek površinskih gibanja koji ne zadiru dublje u život vjere te nemaju snage pokrenuti gibanje koje bi bilo kadro pokrenuti sveukupnu i korjenitu obnovu Crkve i njezinih naizgled čvrstih modela i struktura života. Ipak, nesnalaženja suvremenih crkvenih pokreta 'u' i 's' tradicionalnim crkvenim zajednicama (prije svega župama) ne mogu biti ispravno i cjelovito shvaćena ako ih se promatra tek kao 'sukob' karizme i institucije, ili kao sukob karizme i Tradicije (Predaje). U iskustvu Crkve institucija i Tradicija uvijek su način življenja i prenošenja karizme, odnosno to su pozvani biti. Štoviše, Tradicija je trajnost prisutnosti Duha Svetoga u Crkvi. Stoga suvremeni crkveni pokreti, ukoliko su 'crkveni', nisu izvan Tradicije niti mogu biti u 'sukobu' s njom. Oni mogu pomoći da Tradicija bude čišćena i oslobođana od svega tradicionalnog što guši njezinu jasnoću i životnu svježinu.

Poteškoće orisane prethodnim mislima stvarnost su s kojom se susreće pastoralna briga današnje Crkve. U toj pastoralnoj zauzetosti uočljiva je raznolikost pristupa: ponegdje je riječ o jednostranom i 'zatvorenom' *pastoralu pokretâ*, tj. o duhovnoj skrbi koja je usmjerena prvenstveno članovima pokretâ; ponegdje se susreće *pastoral pokretima*, tj. uključivanje pokreta i skupina u zajedničko i opće poslanje Crkve, u život i poslanje župne zajednice; naposljetku, ponegdje je zamjetljiv i izvjesni otpor prema stvarnosti pokretâ pa ih se lišava potrebne im pastoralne skrbi i ujedno odriče snage i svježine koju oni mogu podariti životu župne zajednice.

U isprepletenosti ovakvih pristupa bili smo ponukani o temi suvremenih crkvenih pokreta razmišljati u okviru XLVIII. Teološko-pastoralnoga tjedna, održanog u Zagrebu od 23. do 25. siječnja 2008., priređenoga u organizaciji Katoličkoga bogoslovnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. Naslovom tjedna »Pastoral u susretu s novim crkvenim pokretima« kanili smo pokazati zbiljskost i životnost susretanja, ali susretanja kojemu je potrebno teološko osvjetljenje i promišljanje kako bi nastojanja pokreta i zajednica u Crkvi bila životno protkana jednom Istinom i istim poslanjem, premda življenim u raznolikosti Božjih darova. Potreba susretanja pokazuje se nužnom istodobno i za crkvene pokrete, kojima je potrebno ucjepljenje u zajedničko poslanje Crkve, i za samu Crkvu koja je potrebna nove svježine koju donose pokreti. Misao koja nas je vodila u odabiru teme Tjedna i u njegovoj pripremi naslanja se na riječi Sluge Božjega Ivana Pavla II. koji je nove crkvene pokrete nazvao »providnosnim darom Duha Svetoga Crkvi i djelotvornim odgovorom na izazove našega vremena«. Toj istini pridružili smo i riječi pape Benedikta XVI. koji podsjeća da je »mnogobličnost pokretâ i zajednicâ djelo Duha na službu jednoga i jedinstvenoga Tijela, Crkve«.

Na tragu ovakvih promišljanja spoznajemo da se misionarska zadaća Crkve, osobito Crkve na europskome tlu, raspoznaje ne samo u poslanju onima koji nisu upoznali istinu evanđelja, nego, poglavito, u poslanju k onim kršćenicima koji su potrebni istinske preobrazbe evanđeljem. U tim novim izazovima vremena i u novim zadaćama kršćanskoga poslanja, mnogi pokreti i zajednice nastoje stvarati prostore životnosti vjere i zajedništva u vjeri. Dinamizam koji novi pokreti unose u život Crkve odjelotvorenje je Duha koji je *dynamis*, snaga iz koje proizlazi svako nadahnuće i svako djelovanje.

Potrebno je napomenuti da smo se u ovim promišljanjima svjesno opredijelili za temu i pitanja *crkvenih pokreta* ne zadirući pritom u zbilju novonastalih *kršćanskih udruga*. Ocijenili smo, naime, da je temi pokreta potrebno pristupiti zasebno, razmatrajući ne samo njihovu pojavnost nego poglavito njihovu uzročnost, duhovna gibanja iz kojih izrastaju, kao i strujanja koja se rađaju iz njihove životnosti. Stoga smo nastojali zbilju pokreta osvijetliti u kontekstu »nove pneumatologije« koja u razdoblju nakon Drugoga vatikanskog koncila jasnije uočava preobrazbenu prisutnost Duha Svetoga u životu Crkve, u kontekstu 'globalnih' kretanja unutar kršćanstva te u svjetlu novih eklezioloških paradigmi i suvremenih duhovnih 'traganja'. S istom nakanom osvrnuli smo se i na povijesna iskustva pokreta u Crkvi uočavajući da je Crkvu moguće definirati kao »trajno gibanje« izazvano djelovanjem Duha. 'Pokret' ima zadaću pokrenuti stvarnost oko sebe, dati joj svježinu. On gubi smisao kad se zatvara u skupinu, u introvertiranu duhovnost. To su smjernice koje su dale temelj široj raspravi o pastoralnim perspektivama i zadaćama suvremenoga pastora u kojemu je župna zajednica polazište i stjecište svih 'gibanja' i svih aktivnosti. Višestruko je osvijetljena potreba integriranja crkvenih pokreta i njihovih nastojanja u pastoralno nastojanje župne zajednice, kao i potreba da župne zajednice pokažu otvorenost za gibanja i 'novi duh' koji raste kroz dar suvremenih crkvenih pokreta.

Budući da je liturgija »culmen et simul fons« (*Sacrosanctum Concilium*, 10) sveukupne djelatnosti i poslanja Crkve, za završetak promišljanjima stavili smo izlaganje o liturgiji u kojoj se stežu i združuju pojedinci i skupine, ali i mnoge teološke misli, traganja i pastoralne ideje ... Liturgija je mjesto na kojem se na najosjetljiviji način pokazuje zajedništvo odnosno razjedinjenost zajednice slavitelja. Pred sve snažnije izraženim zahtjevima za »liturgijskom posebnosću« i pred stvarnim obrednim pluralizmom koji se očituje među crkvenim pokretima, nameće se zadaća liturgijske obnove svih u kršćanskoj zajednici, pa i pripadnika crkvenih pokreta. Pritom se pod pojmom 'liturgijska obnova' misli na obnovu *liturgijom*, na obnovu *iz liturgije*, kako bi proslava Kristova vazmenoga otajstva bila ujediniteljska snaga životnosti i poslanja.

Ante CRNČEVIĆ